

NÉPLAP

Világ proletárjai egyesüljete!

AZ MDP HAJDÚ-BIHARMEGYEI PÁRTBIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

XII. ÉVFOLYAM, 31. SZÁM

ÁRA 50 FILLER

VASARNAP, 1955. FEBRUAR 6.

A termelőszövetkezetek fontos feladata az öregekről való gondoskodás

(G. L.) Fájdalmas és keserű, megalázó és oly sokszor magányos volt a múltban a dolgozó paraszti öregség. Az egyénileg dolgozó parasztnál még ma is az. A dolgozó paraszti megőrződve, amikor a munkából kiderült, olykor szinte kényere-kedvere ki voltak szolgáltatva közelebbi, vagy távolabbi hozzátartozóknak és kegyelemkenyeren tengődtek. A termelőszövetkezetek alapszabálya ezzel szemben biztos és megbecsült, nyugalmas és gondtalan öregséget helyez kilátásba a megőrzött termelőszövetkezeti tagoknak. Sok öregedő dolgozó paraszttal éppen ezért választotta közeledő öregsége előtt a társas gazdálkodást, mert menekülni akart a bizonytalanságtól, a kegyelemkenyertől és nyugalmassal, megbecsült öregséget akart.

A termelőszövetkezetekben most végzik az utolsó simításokat az ideai üzemszabályok. Ezek általában bizottságok tesznek arról, hogy termelőszövetkezetek tagjainak jövedelme az idén is jelentősen emelkedik. Egészen növekszik tovább a fel nem osztható szövetkezeti vagyon is, bővül termelőszövetkezetek gazdasága, növekszik állatállománya. Az üzemszabályok megvalósítását a terméshozamok növelését és már most jelentős prémiumokat helyeznek kilátásba a brigádoknak és tagoknak, ha a terveket túlteljesítik. Már az eddigiekből is megállapítható, hogy a termelőszövetkezetek vezetősége, és legtöbb helyen tagsága gondos és sokoldalú munkát végzett az üzemszabályok összeállításánál. Viszont általános hibák az üzemszabályokban, hogy a szociális alap megfelelő növeléséről megjelöltek a tervek összeállításánál. Ez más szóval azt jelenti, hogy az üzemszabályok összeállításánál — elenyészően csekély kivétellel — megsértették a termelőszövetkezetek alapszabályát, amely előírja, hogy a tiszta bevételek 2 százalékát szociális és kulturális alapra kell fordítani, illetve e célra kell tartózkodni.

Bizást fel lehet tenni a kérdést: hogyha már a tervek elkészítésénél megszűnik az alapszabályt, mi lesz később a tervek végrehajtása során? Az eddigi gyakorlat szerint a legtöbb helyen tovább nyírbájják majd az előirányzott tételeket. De nézzük meg, hogyan gondoskodnak az öregekről termelőszövetkezetekben a tervek szerint?

A Rákosi-telepi Dózsa József Terve valóban igyekszik betartani az alapszabályt. Az előirányzott 243 000 forintnyi tiszta készpénzbevételből a szociális és kulturális alapra két százalékot irányoz elő: 4860 forintot. A tagok között szétosztásra kerülő búzáknak, kukoricáknak és burgonyának szintén 2-2 százalékát teszik majd félre a szociális

alapra. Ez eddig helyes. Amde a bizottsági alapról a terv megfelelkezik. Ezeketán bizonyos, hogy ha valami váratlan termény- vagy készpénzkiadás adódik, a meg nem lévő bizottsági tartalék helyett a szociális alapról veszik el a terményt és a pénzt. Pedig ennél a tsnél hat munkaképtelen öregember van! A munkaképtelen öreg tsz tagokról való gondoskodás pedig a termelőszövetkezetek becsületbeli és az alapszabály által kötelezőleg előírt fontos ügye. Am a Rákosi-telepi Dózsa üzemszabályban, kukoricán és burgonyán kívül egyetlen más terményből és cukorból nem irányoz elő semmit az öregek számára! Mi hát a teendő? Sürgősen át kell alakítani az üzemszabályt az alapszabálynak megfelelően.

Ugyanez vonatkozik a megye csaknem minden termelőszövetkezetére is, mert a legtöbb helyen ugyanilyen súlyos hibákat követtek el a tervek elkészítésénél. A bellegelői Lenin Tsz üzemszabályban a tiszta készpénzbevételből alig fél százalékot irányoz elő a szociális alapra. Igaz csak egy munkaképtelen tag van, viszont öt-hat öreg is dolgozik a tsz-ben, s ezek is rászorulhatnak. A Lenin Tsz terve egyetlen deka terményt sem tesz félre az öregek, betegek számára.

Hosszan lehetne további példákat felsorolni. A hajdúdorogi Rákosi Tsz vezetői csak készpénzt és fél százalék búzát, a nagyhegyesi Október 22 szintén csak készpénzt és két százalék búzát irányoztak elő szociális alapra és minden más terményről megfelelkeztek. A balmazújvárosi Vörös Csillagban 2-2 százalék búzát, kukoricát és készpénzt ugyan félrevezetnek és kiadnak az öregeknek és munkaképteleneknek, de minden más terményről és cukorról megfelelkeztek, holott cukorból 1,2 mázsát kellene félre tenni az öregek számára. De még búzáknál sem tartják be az alapszabályt! A hajdúnánási Táncsics Tsz 50 mázsa búza helyett csak 27-et szán a szociális alapra.

Nyilvánvaló tehát, hogy igen sok termelőszövetkezetünkben megsértik az alapszabályt, nem gondoskodnak kellőképpen az öregekről és munkaképtelenekről. Igaz, van már több termelőszövetkezet, ahol az alapszabályt betartják. A püspökkladányi Kosuthban például nemcsak két mázsa búzát kapnak az öregek, hanem rizset, cukrot, olajat és tüzevalót is. De még ez sem elég! Az öreg tsz tagoknak is kell, hogy legyen sertése, tehené, a két százalékból, ha azt félrevezetjük és tartalékoljuk segíthetjük az öregeket a lehéttartásban is. Az öregek halászkésznek érte. Viszont a termelőszövetkezeti mozgalom végtelen sokat nyerne ezzel!

A Szovjetunió Legfelső Tanácsának ülészaka

A Nemzetiségi Tanács február 4-iki ülésén megkezdődött a vita a Szovjetunió 1955. évi állami költségvetés-tervezete fölött. Arszenyij Szafronov, a Nemzetiségi Tanács költségvetési bizottságának elnöke a költségvetéstervezettel kapcsolatos koreferatumban közölte, hogy a bizottság javasolja a költségvetés beveteli oldalának némi növelését és a gazdasági, valamint a kulturális célokra szánt kiutalások méreteinek módosítását. Indítványozta, hogy a Szovjetunió 1955. évi állami költségvetéstervezetét a bizottság által előterjesztett módosításokkal hagyják jóvá.

Mai számból:

Nemzetközi szemle (2. oldal) — Szula Imre: Megszólal a szív... (3. oldal) — Sémhid, a „jó ember” — Visszaemlékezés (4-5. oldal) — Vita a válásról (5. oldal) — Harminc nap Romániában (6. oldal) — Rádióműsor (6. oldal) — Sport (8. oldal)

A FELSZABADULÁSI VERSENY SIKERÉÉRT

Az asszonyok sem hagyják magukat!

Üzemeink dolgozóinak nagy többsége részt vesz a felszabadulási versenyben. Bemutattuk már a fiatalok versenyét. Most a Debreceni Gyógyszergyár, Hajlított Bütorgyár és a Textilruházati, Szőrmeipari Készítő és Javitó Vállalat asszonyainak helytállásáról írunk.

Debreceni Gyógyszergyár

Súlyos betegségeket gyógyító injekciókat készítenek a Debreceni Gyógyszergyár dolgozói. Az ampullák vágását, mosását, töltését, forrasztását, szignálását csomagolását asszonyok, lányok végzik. Érzik munkájuk felelősségteljes voltát, ezért legjobb tudásuk szerint tartózkodnak egészségügyünk fejlesztésért.

Tóthfalusi Sándorné ampullavágó például naponta 10.000-12.000 ampullát szab le. Keze közül ferdén vágott, vagy csorbított anyag nem kerül ki. Minden darabot jól megnéz, mert tudja, hogy egy-egy ampulla sokszor az életet jelenti. Bagossy Sándorné ampullaforrasztó is 132 százalékra teljesíti nap, mint nap a tervét. Nagy szakértelemmel végzi munkáját. Kitértelést is kapott már minőségi munkájáért. Kun Sándorné, az injekciós osztály dolgozója hozzá hasonlóan lelkesen vesz részt a felszabadulási versenyben. Harmati Jánosnének is legutóbb 149 százalék volt a dekád teljesítménye. Őt is minőségi munkájáért dícsérik, örömmel elvégez mindent, amit rábízhatnak.

Vig Istvánnét és Burai Ilonát, a gyár két legjobbját szintén nem lehet most eredeti munkahelyén találni. A tervszerű munka úgy kívánja, hogy magnéziát csomagoljanak, hát ezt csinálják most. Mindketten itt is megállják a helyüket. Burai Ilona és Vig Istvánné 134 százalékra teljesítik tervét. Vigné négy gyerek édesanyja, közülük a legnagyobb 12 éves, a legkisebb 6 éves, s valamennyi iskolás. Vigné kora hajnalban kél, munkabaindulás előtt gyerekeit öltözteti, mosdatja, iskolába küldi, lakását kitakarítja. Este varrja, mossa, vasalja a kis ruhácskákat. Napközben... Napközben példamutatóan dolgozik a gyárban!

Hajlított Bütorgyár

Fárasztó, nehéz fizikai munkát végeznek a bütorgyári nők. Eredményeik mégis frissességéről, erőről tanuskodnak. Nézzük milyen munkát végeztek januárban.

Tizennégy női brigád tett annak idején versenyfelajánlást a Bütorgyárban. A januári teljesítmények alapján a fényező üzemszabály Béke brigádja érte el a legjobb eredményt, 135 százalékot. A brigád vezetője Molnár II. Istvánné, munkaérdemrenddel kitüntetett, kiváló dolgozó 158 százalékra teljesítette tervét, kiváló minőség mellett. Sokat segít brigádjának a jó eredmények elérésében. Állandóan tanítja társait. Olthón is sok gondja van. Négy gyermeket nevel, ellátja a háziasszo-

nyi teendőket, persze mindazt a nyolc órán túl. Vannak követői is szép számmal. Almási Béláné 138, Gajdos Jánosné 131, Kocsis Jánosné 123, Nagy Gáborné 138 százalékra teljesítette januári tervét. A fényező üzemszabály 50 liter politur megtakarítását vállalta április 4-ig. Ennyi anyaggal 312 székét fényezhetnek. Januárban már 40

literet megtakarítottak. Molnár II. Istvánné ebből 3 literet takarított meg. A csiszoló üzemszabályban a Május 1 brigádát férfiakból és nőkből szervezték meg. A brigád belüli a férfiakkal versenyeznek a nők. Nem szégyenkeznek a versenyben, mert Takács Józsefné 215, Kiss Miklósné 195 százalékot ért el. A brigád átlageredménye 215 százalék.

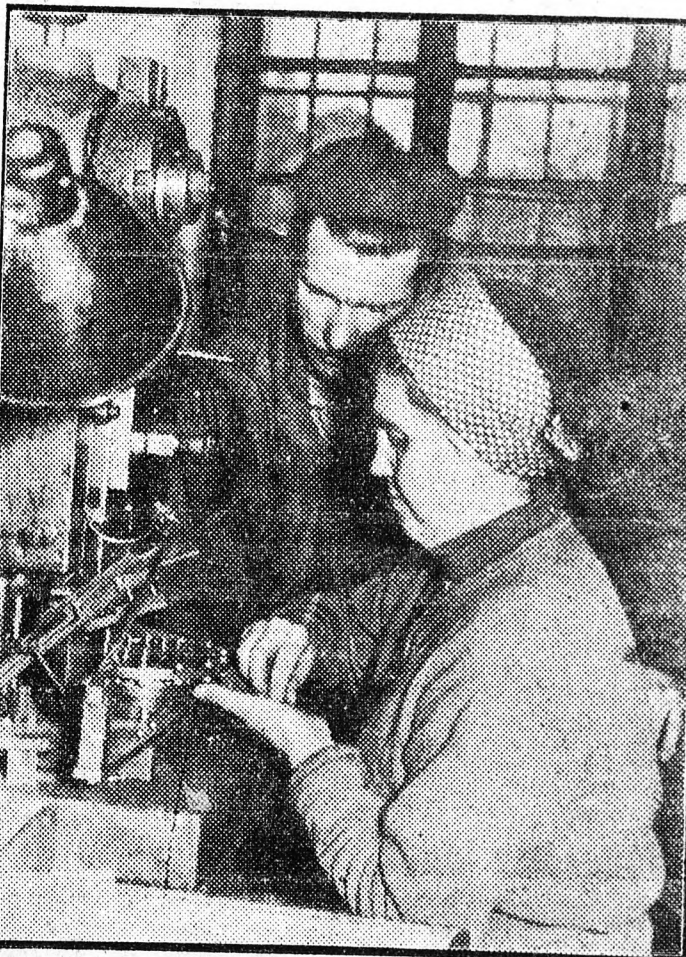
Textilruházati, Szőrmeipari Készítő és Javitó V.

asszonyai, lányai szintén becsülettel megállják a helyüket. A Vigkedvű Mihály utcai üzemszabály Hámán Kató, ifi és Zója szalagja egymással versenyez. Januárban 140 százalékos teljesítménnyel a „Zója” került ki győztesen a versenyből. A szalagban a legjobbak Tóth Ernőné és Nagy Béláné.

Korbuly Mártonné sztahanovista vasaló is kiváló munkát végez. Utánvasalásra még nem kapott vissza ruhát. Felajánlása 150 százalék, de Korbulyné 160 százalékkal teljesítette. Ha februárban és márciusban is így dolgozik, büszkén mondhatja, hogy méltóan készült április 4-re. A Csapó utca 19. szám alatt két részleg van. A konfekciós részleg hiánycikkeket gyárt most. Maradékanyagból 200

bérikabát készül három-hat éves gyerekek részére. A részleg öt nő dolgozója együtt versenyez a férfiakkal. Főző Istvánné sztahanovista például 212 százalékra teljesítette tervét. Dávid Ferencné, Szemén Józsefné kézimunkások gomblyukasztást végeznek, 150 százalék az eredményük.

A sapka-részlegben drágakabátanyagok 20-30 centes maradékából tenyernyi nagyságú cord, ballon anyagokból sok ezer sapkát készítenek. A polcon sorakozik már tényleg száz darab nyári, ballon gyermeksapka, amit apró maradékanyagból készítettek, s amit 11 forintot áron hoznak majd forgalomba. A sapkákat Szabó Sándorné és Kotrás Lászlóné varrják.

A képen Pásti Sándorné, az Orvosi Műszergyár injekciós osztály egyik legjobb dolgozója. Mellette Gelmeiczki Károly elvtárs az automatagépen naponta 16 000 darab injekciós tűt présel, azelőtt meg a 9000 darabot is alig érte el.

NEMZETKÖZI SZEMLE

Még egyszer Tajvanról

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének Biztonsági Tanácsa két nappal ezelőtt megkapta a Kínai Népköztársaság választását...

A kínai válasz világos és egyszerű: A Kínai Népköztársaság Tajvan szigetét olyan területnek tekinti, amely ősi jogon és újkori nemzetközi okmányok értelmében is Kína területéhez tartozik...

Ragadjunk ki az újjeländi javaslatból egyetlen momentumot, a tulajdonképpeni főmomentumot, azt, hogy a javaslat szerint a Kínai Népköztársaság kössön fegyverszünetet Csang Kaj-sekkel.

Mit jelent ez? Először is annak elismerését jelentené a Kínai Népköztársaság részéről, hogy nem egy Kína van, hanem kettő. Azt jelentené, hogy a Kínai Népköztársaság kormánya törvényes kormánynak ismeri el a Csang Kaj-sek-klikket...

Ám, ilyen messzire vezethetne, ha az ENSZ Biztonsági Tanácsában sikerülne az amerikai imperialistáknak és szövetségeseiknek keresztülvinniük az újjeländi javaslatot.

Változás a japán külpolitikában

Nemrég új emberek kerültek a japán kormányzat élére. Az új kormány miniszterelnöke és külügyminisztere röviddel tárcája átvétele után úgy nyilatkozott, hogy fontos feladatának tartja helyreállítani a normális diplomáciai kapcsolatokat a Szovjetunióval...

Megbukott a Mendes-France-kormány

Egész éjszaka tartó vita után a francia nemzetgyűlés többsége megtagadta a bizalmat a Mendes-France-kormánytól. A végleges eredményt szombaton hajnalban háromnegyed ötkor hirdették ki...

Az eredmény kihirdetése után Mendes-France szót kért, hogy indítványt terjesszen be egyhavi póthitel megszavazására...

Eles nézeteltérésekre és heves szócsatákra került sor ekkor a Mendes-France-t támogató radikális gaullista és szocialista képviselők, valamint az ellenzéki képviselők között.

Mendes-France végül is a kormány tagjaival együtt a köztársasági elnökhöz hajtatott és beadta a kormány lemondását.

A lemondott miniszterelnök mintegy fél óra hosszat tárgyalt ezután a köztársasági elnökkel, majd az Elysée-palota elhagyásakor kijelentette az újságíróknak: „Az ország miatt” sajnálja a történeteket, különösen azt, hogy a kormány nem tudta befejezni művét.

A köztársasági elnök szombaton délelőtt 10 órakor Schneiter-t, a nemzetgyűlés elnökét, háromnegyed 12-kor pedig Nonnevillét, a Köztársasági Tanács elnökét fogadta s ezzel megkezdődtek a szokásos tárgyalások.

A l'Humanité a francia kormány bukásáról

A Mendes-France-kormányt szombaton hajnalban szavazták le a nemzetgyűlésben, ezért a lapok nem tudták még érdemben kommentálni az eseményt, a legtöbb lap cikkeiből kifénik azonban, hogy a helyzet már a kormány bukása előtt válságos volt.

A l'Humanité kommentárjában kiemelt: Lehullott az álarca a miniszterelnökről. A lehullott álarc mögött előtűnt Mendes-France igazi arca, azé az emberé, aki aláírta a Wehrmacht fegyverzésére irányuló szerződéseket...

A honni kormánykörök lehangoltan fogadták a Mendes-France-kormány bukásának hírt. A kölni rádió szombaton reggel közölte, hogy a bonni kormánykörök lehangoltan fogadták a francia nemzetgyűlés éjszaka hozott határozatát.

Magyarországra érkezett Nazim Hikmet, a török nép nagy költője

Magyarországra érkezett Nazim Hikmet, a török nép nagy költője, a Béke-Világ tanács tagja, a Nemzetközi Sztálin-békedíj kitüntetettje. Szombaton délután a Magyar Rádióba látogatott el, ahol részt vett „Az ünnep első napja” című darabjának próbáján.

Magyarországra érkezett Nazim Hikmet, a török nép nagy költője

Magyarországra érkezett Nazim Hikmet, a török nép nagy költője, a Béke-Világ tanács tagja, a Nemzetközi Sztálin-békedíj kitüntetettje. Szombaton délután a Magyar Rádióba látogatott el, ahol részt vett „Az ünnep első napja” című darabjának próbáján.

unióval és kereskedelmet folytatni mind a Szovjetunióval, mind pedig a Kínai Népköztársasággal. Hatójama miniszterelnök és Sigemicu külügyminiszter nyilatkozatai kedvező fogadtatásra találtak a Szovjetunióban is és a Kínai Népköztársaságban is.

Az, hogy Japán külpolitikájában a Joszida-kormány élesen szovjet-ellenes és Kína-ellenes vonalvezetéséhez képest ilyen fordulat történt, nem a véletlen műve. Az iparilag fejlett, gazdag és népes Japán a háború utáni japán kormányok politikájának következtében súlyos gazdasági helyzetbe került.

A JAPÁN MINISZTERTANÁCS ELHATÁROZTA: tárgyalásokat kezdenek a Szovjetunióval a diplomáciai kapcsolatok helyreállításáról

Tokiói jelentések közlik, hogy a japán minisztertanács február 4-1 ülésén határozatot hoztak arról, hogy „tárgyalásokat kezdenek a Szovjetunióval a diplomáciai viszony helyreállításáról”.

A tokiói rádió jelentése szerint nyomban a minisztertanács ülése után értekezletreült össze a hatalmon lévő Demokrata Párt vezetősége. Az értekezlet úgy döntött, hogy „minden lehető módon elősegíti a tárgyalásokat a Szovjetunióval”.

N. Sz. Hruscsov fogadta W. R. Hearst, Kingsbury-Smith és F. Conniff amerikai újságírókat

N. Sz. Hruscsov, az SZKP Központi Bizottságának első titkára február 5-én fogadta W. R. Hearst, Kingsbury-Smith és F. Conniff amerikai újságírókat és hazamosabb ideig elbeszélgetett velük.

A Komádi Kendergyár fogadalmá

A Tiszántúli Rostkikészítő Vállalat Komádi üzemenek loigazolójaként akarnak kimaradni a felszabadulás 10. évfordulójának méltó megünnepléséből. Csatlakozva a részt vesznek a versenyben. Ök Rákosi Mátyás Művek dolgozóinak felhívására többek között vállalkoz, hogy I. negyedévi terveküket előzetesen teljesítik.

Új rádió díszíti szobámat...

A Zsáka Gépállomáson Birta Árpád kombajnjavító brigádjában dolgozom. A mindennapi munkáim eredménye mellett látom azt a hatalmas fejlődést, ami közegünkben történik. Hogy csak egy-két példát említsék. Furtá szövetkezeti község lett: villanyfény világítja az utcákat, lakóházakat. Számtalan tsz tag halgatja a rádió műsorát.

Közellátás érdekét veszélyeztető büntett miatt egyévi és hathónapi börtön

A begyűjtési feladatok teljesítése a legfontosabb állampolgári kötelességekhez tartozik. Népgazdaságunk érdeke, a népjóléti emelés megköveteli, hogy mindenki teljesítse állampolgári kötelességét. Sajnos vannak még olyanok, akik nem látják be, hogy nemcsak saját megüknek okoznak kárt a begyűjtési feladatok elhanyagolásával, hanem hátráltatják feladataink megvalósítását.

Ilyen ember Nagy Imre kabai 15 holdas, akit úgy ismernek a faluban, mint konok nem teljesítőt. Sertésbeadási kötelezettségét 1953-ban sem teljesítette határidőre, 1954-ben pedig a kukoricabeadás alól igyekezett megkivonni.

helyreállítását Kínával és a Szovjetunióval. Ez vezetett végül is Joszidaék bukására és — külpolitikai fordulatra.

Amerikában távolról sincsenek meglegedve a japán politika fejlődésével. Nem nyugtatja meg az amerikai imperialistákat az sem, hogy mind Hatójama, mind Sigemicu igyekezett biztosítani öket arról, hogy külpolitikájuk minden lépését velük szoros egyetértésben teszik majd meg.

A japán nép a közelgő választások előtt fokozottabban ad majd hangot ezeknek a követeléseknek. A japán tömegek mozgalma napról-napra erősebb, ezért az amerikai imperialistáknak valóban kell félniük attól, hogy Japánban most kialakult helyzet vereséget hozhat számukra.

Országszerte folynak a tiltakozó aláírások Nyugat-Németország felfegyverzése, az új háború kirobbantása ellen. Asszonyaink, férfaink, amikor aláírják ezeket az íveket, gyermekeik boldog jövőjére, a napsugaras boldog hónapokra is gondolnak.

A téli gépjavitási verseny élére a Nagylétei Gépállomás került

A Hajdú-Bihar megyei gépállomások téli gépjavitási versenyében igen szép eredmények születtek. A Mezőgazdasági Igazgatóság legújabb értékelése szerint a január 31-ig beítémezett gépjavitásokat a Nagylétei Gépállomás 175,3, a hajdúhadinási 143, a biharkeresztesi 141,2 százalékra túlteljesítette.

Jó munkát végzett még a biharkeresztesi, derecskei, mezőszási, hajdúböszörményi gépállomás. Az utolsó három gépállomás: a zsákai, balmazújvárosi és tiszacsegei. Tavaly a munkában első volt a tiszacsegei és most az utolsó a gépjavitásban. Hogyan fogja megismételni a tavalyi jó eredményt, ha így kell még mindig?

Megkezdte munkáját a berettyóújfalui gépállomási talajlaboratórium

Hajdú-Bihar megyébe megérkezett nemrég az első gépállomási laboratóriumi felszerelés, amelyet a Berettyóújfalui Gépállomás kapott. Farkas Elemérné agronómus vezeti a laboratóriumot. Már felvázolta a gépállomás körzetéhez tartozó termelősövetkezetek talajterképét.

Első munkája az volt, hogy a berettyóújfalui Új Világ Termelősövetkezet melegágyba kerülő kertészeti magvainak tisztaságát és csiraképességét ellenőrizze.

A nádudvari Vörös Csillag Tsz versenyfelhívása

A nádudvari Vörös Csillag Termelősövetkezet felszabadulánk tízéves évfordulója tiszteletére versenyre hívja a megye összes termelősövetkezetét. Versenyfelhívásukban vállalják, hogy a talaj termőerejét jobb istállótrágyázással, műtrágyázással biztosítják, a növénytermesztésben elérik a Minisztertanács határozatában 1956-ra megadott termésátlagot már ez évben. Az állattenyésztési tervet mind a szaporulat, mind a felnevelés terén 10 százalékkal túlteljesítik. Tovább növelik marha- és loállományukat, december 1-ig összesen 420 hízót fognak legalább 150 kilogramm súlyúra meghízalni. Új loistállót, négy betonsilót, és egy víztornyot építenek. Munkamódszerüket még tovább javítják, s az állammal szembeni kötelezettségüket határidőre 100 százalékosan teljesítik.

Pellei József háromfegyűjtő hegyűjtési tervét március 26-ra 100 százalékgig teljesíti

Debrecenben, a megyei baromfi- és vadgyűjtők értekezletén Pellei József felhívással fordult a megye összes baromfi- és vadgyűjtőjéhez, versenyre hívta őket csatlakozva a felszabadulási versenyhez. Többek között vállalta, hogy első negyedévi hegyűjtési tervét március 26-ra 100 százalékgig teljesíti. Vállalta még, hogy teljesíti a szabadfelvásárlási és minőség-felvásárlási tervét is és a baromfi- és vadgyűjtés elleni küzdelemben segítségére lesz a termelőknak.

A versenyfelhívást az értekezlet résztvevői elfogadták és együttesen csatlakoztak a felszabadulási versenyhez. Az első eredmény már meg is született, s ezért Polgár János vámospécsi hegyűjtőt illeti a dícsőretet. Az ő felvilágosító munkája eredménye, hogy Szabó Imre vámospécsi 7 holdas gazda már egész évi tojás- és baromfi- begyűjtését teljesítette.

MEGSZÓLAL A SZIV...

Mióta ember él, s harcol az életért, azóta mindig reménykedve néz a jövő elé, és áll a sarjadó élet öln a földön.

Évezredek óta emberek okozta pusztító vihar dúlta fel, döntötte porba az ember legszebb, legnemesebb reményét, nyugodt, békés életre törekvő elgondolását. Ez a vihar mindig es minden időben a háború volt.

Balló Gáborné nem így fogalmazta ezt meg magának. Nem ilyen formában, de erről beszélt a szíve, anyai ösztöne, pedig soha, nem tudta szívből, igazán gyűlölni a háborút csalmalókat. De nem is tudhatta, hiszen számtalan-szor hallotta neves és nagy papoktól, még a múltban — bele kell nyugodni isten akaratába. Isten büntetését tudomásul kell venni, nem szabad lázadozni az Ur ellen. Cselekedni kell az ő szent akaratát szerint.

Ballóné ottthonuló asszony volt mindig. Nem is csoda, hogy az új hang csak helyel-közzel jutott el hozzá.

A háborút emberek csinálják és emberek akadályozhatják meg. A néptömegek egysége ereje le is tudja fogni a gyilkosok kezét, megállít tud parancsolni nekik. Hitte is, meg nem is ezeket a szavakat.

— Öreg vagyok már, mindegy nekem, hogy lesz — hártotta el, ha valaki a békéről beszélt vele.

— Kint, nyomort hozta a háború, nekem is. Szegény jó uram, Gábor. Nyomorékon tértél vissza, de erőt adott a keserűség elküzdéséhez a gyermeknevelés, a gyermek gömőlyű arca, pajkos, gondtalan kacaja, a szempilláján ragyogó öklömmel könyvek — amelyeket a gyermekes dad csalt barna szemére. Hogy tudta apró kis öklével gyúrni azt a haragos kis pofikáját.

Milyen kérelmesen tudta mondani — ez az öröklék székben ülő nyomorék — hozd már ide azt a kis pocokot, majd én megbékítem.

— De régen is volt ez — szakadt ki kebléből a sóhaj. Gábor, az egykori makrancos kis gyermek ma már felnőtt ember, éppen most készül a családi élet útjára. Már el is mondotta: — Én így gondoltam édesanyám, hazahozom és végképp itt is marasztalom maga mellett Rózsikát.

— Jut még öröm, boldog-ág számomra — sutogja maga elé Ballóné. Unokám lesz, dacos, makrancos kis csöppös, akit majd én, a nagymama tudok csak igazán megbékíteni, mert a gyermeknek olyan ösztöne van, hogy a nagymama szavára hallgat jobban.

Szinte kezében örezte a kis apróságot, s lelki szemmel elé képzelte annak anyagi mosolygását — majd babusgató szavak jutottak eszébe, amikor a kicsi sírósra

gömbülő, gügyögő szájacskáját is maga elé képzelte.

Valóságos álomvilágba ringatta magát, amikor szinte sikoltozó fájdalom hasít a szívébe, s zökkenti vissza a való életbe. Hirosima! Nézi ismét a város nevét. Ott gyermekek születtek, hangszálak nélkül, akik sohasem tudják kimondani a legszebb szót — édesanyám. Soha sem tudják hízogó, kedveskedőn mondani: — nagy-mama. Nagymamácskám?! Te jó ég, hát hogyan nézhet ki az a formátlan ajakkal születt gyermek, miye a kinszenvedésre van ítélve az az anya, s vele együtt az a nagyszülő, akinek ilyen gyermeke, unokája születik. S olyan gyermekek is jöttek a világra a messzi Keleten, akiknek még agyvelejük sincsen.

— Ilyen élet várna az én kis unokánra és számtalan gyermekre — akik még meg sem fogamzottak az anyák méhében — ha sikerülne nekik ott Nyugaton újra kirobbantani a háborút. Oh, hogy szeretném világgá kiáltani — anyák, édesanyák! — gondolatok bele ebbe. Tiltakozunk és harcoljunk kivétel nélkül, öreg és fiatalok váltva a férfakkal együtt a háborút akarók ellen.

Emeljük fel szavunkat az atom-bomba használatának betiltásáért! Balló Gáborné megkínította az élet. Férje nyomorékon, láb nélkül tért haza az első világháborúból, de keserűt, bánatát mindig enyhíteni tudta a gyermekkacaj, a gyermeknevelés sokoldalú gondja és az a tudat, hogy em-

bert nevel beöle. Az, hogy éptérszab ember lesz a nyomorék hadirokkant ember gyermekéből is.

Sok ilyen Balló Gáborné van, akiknek a háború okozta szorongatatlannak vett sebet a gyermekebe vetett bizalom lassan, lassan begyógyította. A gyermek, aki nem örökölte apjának a háborúban szenvedett rokkantságát.

Edesanyák — bizonyára tudjátok, hogy egy új háború minden eddiginél nagyobb veszéllyel jelent az emberiség számára. At kell éreznetek a Távol-Keleten lévő hirosimai anyák szívettől pő, lelkeszaggató fájdalomát, akik a ledobott atombombától, a hidrogénbomba rádióaktív kisugárzásának szörnyű hatására emberronsokkat szülnék a világra. Azoknak az anyáknak nem gyógyítja be soha többé háború okozta sebeit a vidám gyermekkacaj, hanem még mélyebb, még érettebb fájdalomra válik ez abban a pillanatban, amikor megszülik gyermeküket.

A nyák... tiltakozó szavakat, állatok csatasorba a békéért, olyan egységes erővel, hogy az eddiginél még sokkal jobban reszkessen a háborús uszítók gyáva gyilkos bandája.

Mert: Évezredek vágya, milliók óhaja — hatalmas erő vagy döntő századunkba! Ez az erő teszi lehetővé, hogy nyugodtan eljén, alkosson az ember az élet öröklék sarjadó öln, a földön.

(Szula Imre)

„Nem akarunk lemaradni a várostól”

Hosszan kígyózik az út, s két oldalán visszafelé rohan a nyír-ségi világ. Legalább is, így éreztük bódultan, elálmosodva, ahogy könnyedén, hang nélkül suhan velünk gépkocsink. Pedig nem a világ halad visszafelé, hanem az ember megy előre...

Tamásipusztán az első megálló. Csak itt érzem az ember igazán, hogy mennyire így van ez. Itt, ezen az eldugott, isten háta mögötti tanyán, ahol azelőtt nem volt se posta, se bába, és az újszülöttet számba is csak úgy vették, ha az apja 12 kilométert gyalogolt a legközelebbi jegyzőségig.

Tamásipusztán ma egy hatalmas tanyavilág központja. A tizenkét kilométeres körzetben elszórt, apró kis tanyái otthonokban közel 2500 ember él.

Valamikor urasági cselédek voltak, valamennyien, de vagy tíz évvel ezelőtt végleg leadták a cselédkönyvet és a föld szolgálataiból a föld uraivá lettek.

Fákkal benőttfejjű domb emelkedik az alacsony, vaskos füstbodorok pipázó tanyái házak fölé. Szokatlan természeti jelenség ez még itt, az Alföld határára.

A fák között tömzsi, előkelőbb épület. Azonnal látni: „*úri fahrikáció*”. Az egykori úri épületben ma mégis a nép ügyeit intézik. Itt székelt a tanácskirendeltség. Az unokák már nem igen tudják megérteni, mit jelent ez Tamásipusztán. Az apák és nagypapák annál jobban.

Sűrű pipafüst ölel körül benünket, ahogy áramlik kifelé a megnyitott ajtón.

A füst sűrűségéből és illatából két dolgot lehet azonnal megállapítani. Az egyik, hogy a tamásipusztaiak szüdohányva vastag gyökéren termett. A másik meg, hogy szívesen és sűrűn látogatják a tanácsot.

Most is vagy ötven-hatan tanyáznak odabent. Sorra kezelünk Magyar Mihályt, Kovács Józsefet, Tapoti Lajossal, meg Szilágyi Antallal. Egyiknek sincs különösebb dolga, csak úgy időtöltésből ülnek itt.

— Időmilliomos ilyenkor télen a parasztember — mondja Vizi István, a tanácskirendeltség szemüveges, kimért szavú vezetője, miközben kezelünk vele is.

Pipáznak, beszélgetnek, mert egyik sem ér a másik nélkül semmit. Szóvik a szót, arról, arról. Politikáról, meg hogy mit vetnek tavasszal. Melyik tagba mi lesz a legjobb.

Egyedül Mercs Mihály van hivatalos ügyben. Tömzsi alacsony emberke. Halkan beszél, takarékoskodik a hangjával. Sűrűn kapják el köhögési rohamok és ilyenkor percereke elakad a szava.

Mégis csak erős az a dohány. — *Á!* — ellenkeznek a többiek. — *Ő nem is azt szívja, amit miink.* Csudafalevelet pipáznak orvosi rendelésre.

A sűrű füledt levegő az oka. Azt nem bírja. Asztmás. Még észszaka is kinn hál a verandán, az isten szabad ege alatt. Csak a kényszerűség hajtotta most is éggel fedett végtelen szobájából, szűk falak közé. Disznóvágásra kór engedélyt.

— Ez különben mostanában a legnépszerűbb „hivatalos ügy”. Nem ritkaság, hogy egy nap alatti 20–25 hízó kerül terítékre — mondja nevetve Vizi elvtárs.

— Akkor itt jó dolog — *nácsevezetők* lenni. Sok a disznótör — nevetünk vissza rá.

E lérti. — *Á!* Nem kell ahhoz tanácsvezetőnek lenni. Nagyon vendégszerető nép él erre-felé. Nemigen tud elmenni senki egy tanya mellett anélkül, hogy be ne invitálnák, meg ne kínálnák valamivel.

A pipafüst ismét megiramodik. Nyílik az ajtó. Új jövevény érkeznek. Kaprinyák Mihály, a pusztán legöregebb „legénye” lép be hangos „jónapot”-tal. Nem viccből tituláltuk legénynek. Nyolcvanegy éves, de olyan feszes a

★ JEGYZETEK TAMÁSIPUSZTÁRÓL ★

tartása, hogy sok fiatal megirigyelhetné.

— Tartani kell magamat — mondja miután szóvátettük legényességét. — Valamelyik unokám a sok közül most már rövidesen megházasodik és én még csárdást akarok táncolni a lakodalmán.

A múltira terelődik a beszélgetés fonala.

Sercegnek a pipák és mint a jólnevelt gyerekek csak akkor hallgatnak el pár percere, mikor az apjuk veszi át a szót.

Milyen volt itt az élet akkoriban?

Mint általában a cselédemberknél. Az asszonyok születték a gyerekeket, a férfiak meg doigozták látástól-vakulásig, hogy, ha meztőlában is, de fel tudják nevelni őket.

Volt azonban, mikor ez is ki-látástalannak tűnt.

Az őszhajú Kaprinyák szól közbe. Öreg életéből mesél toll alá egy szomorú történetet.

Katona volt, amikor jött a távirat: haldoklik a felesége. Szabadságot kért, de nem akartak adni. „*Háború van*” — mondták mintegy magyarázat-képpen. Végül mégis sikerült ki-verekeednie 14 napot, de mire hazazért, már eltemették az asszonyt. Ott állt tanácsalattul — őt árva-val. Mihez kezdjen velük, kire hagyja őket. Leszerelési kérelmét elutasították. Szegény ember volt, nem számíthatott protekcióna...

Az öreg magyar szomorú tekintettel, egész lényével beleemlékezik a múltba.

— Na aztán mi lett?!

Sóhaj.

— Apám odaadta Erzsi lányát, hogy gondját viselje az apróknak...

Kegyetlen világ volt az akkoriban. Nem csoda hát, ha esténként hangosok voltak a kármén-tők. A pusztán szegénylegényel borba fojtották teméntelen bánatukat...

No, de más pennával írunk és más ekével szántunk már azóta. Az új élet tavasza belemosolygott

a tamásipusztai emberek életé-be is.

Megélénkült a hankulat.

Vizi elvtárs nyitja a sort, aztán egymást változtatva sorolják, va-lami gyermekes tiszta örömmel és büszkeséggel:

— Szülésznők van... — Szövetkezeti boltunk... — A Dési-tanyai uradalmi kas-télyből olyan iskolát csináltunk, hogy az egész környéken nincs párja...

— A Gas-tanyán meg rövidesen elkészül egy másik iskola is... — Tizenhárom tanítónk van... — Postánk... Telefon van még Kispókán Piros Sándornál is, hogy ha valami baj van, hát gyorsan lehessen intézkedni...

— No, az volt még csak jó eset, amikor Sándor először beszélt a telefonba — nevet az egyik. — Mondtam is neki: jól megnőtt a hangod, akár Pestig is elhallik.

Szilágyi Antálnak a hangról, meg Pestről jut eszébe a rádió.

— Minden tanyabokorban van kettő-három is — dicsekszik és még hozzáfűzi:

— Nekem is van. Esténként aztán összegyűlnek a szomszédok. Vagyunk néha húszan-huszonöt-en is. Hallgatjuk a rádiót, meg olvassuk az újságot... Nem akarunk mi se lemaradni a várostól...

Milyen jó is hallani ezt. Milyen jó hallani, amikor egy tanyai ember azt mondja: „*Nem akarunk lemaradni a várostól*”.

Sokszor észre se vesszük, pe-dig nagy eredmény ez. Nagy ered-

mény, hogy a világtól egykor el-zárt, lélektelen robotban sorvadó tanyai emberben is megpezdült az akarat, a szándék, — az új ember születésének legbiztosabb igé-rete...

Ismét az öreg Kaprinyák szól közbe:

— Még szerencse, hogy nem romlott el a szemem idő előtt. Nem is hallottam moziról, most meg láttam is. Csudálatos dolog az.

A vándormozoi rendszeres elő-adásokat tart a pusztán, néha ki-látogat a Csokonai Színház is.

— Csak az a baj, hogy nincs kultúrthonunk, de ha minden jól megy rövidesen lesz az is — mondja Vizi elvtárs. — Az uradalmi raktárat akarjuk átalakítani.

Kultúrház lesz a raktárból Tamásipusztán, hogy ott, ahol va-lamikor az úri hatalmasok raktá-rozták a cselédektől haragsolt anyagi javakat, most az egykori cselédek gyűjtsenek magukba mi-nél többet, az emberi szellem ki-méríthetetlen raktárából.

Ó, ti kérgeskezű, dolgos pusztai emberek. Ti kinyitáztátok, kitárult agyú magyarok. Milyen jó is itt köztetek.

Gyorsan illan az idő, észre sem vesszi az ember.

Jó lenne hallgatni a ma-rasztaló szóra, de menni kell nekünk is tovább, mint mindennek és mindenkinek az egész világon. Ez a mi életünk törvénye.

Ugye most már ti is tudjátok ezt pusztai emberek?...

Sebesen suhan gépkocsink. Las-san eltűnnek az apró házak... — Obersovszky Gy. —

Az újságolvasók érdekében

A lapterjesztésben az ország postás dolgozói kiváló eredménye-ket értek el. Több tízezer új ol-vasóval növelték a sajtó olvasók-táborát, akik politikai tájékozott-ságukat, műveltségük gyarapoda-sát, látókörük kiszélesedését kö-zönhetik ennek az áldozatos munkának.

A terjesztés nem könnyű mun-ka. Politikai erőttséget, türelmet, nevelő készséget és nem utolsá-sorban kötelességtudást követel meg minden postás dolgozótól, akik ez alatt a négy év alatt igye-keztek az olvasóknak velük szem-ben támasztott igényeit a leg-messzebbmértékig kielégíteni.

Azonban nem ment minden olyan simán, zökkenőmentesen. Az utóbbi időben sok volt a panasz a késő kézbesítés miatt, ami gyakran az újság előfizetés lemondásához ve-zetett. Nem nyugodtak bele, igye-keztek megkeresni az újat, a job-bat. Hisszük, hogy február elejé-vel ezt meg találták, mert a veze-tők és a kézbesítők harcos hozza-állásával bevezették a brigádke-zbesítést. Ez azt jelenti, hogy ha a kezdeti nehézségeket leküzdte, mely az új területek megismeré-sét jelenti, minden olvasó legke-zőbb 9 óráig megkapja az újságot. A város belterületén a dolgozók már munkabaindulás előtt olvas-hatják majd szeretett újságjukat.

Azonban a gyors és pontos kéz-besítés további eredményeinek gyarapítását segíthetik olvasóink is úgy, hogy ha reggel 5 óratól a kézbesítők nyitott kapukat talál-snak, vagy ahol ez nem lehetséges, szereljenek fel a kapukra leve-lőládát, annak érdekében, hogy ne kelljen várakozni a postásoknak. Gondoljunk arra, hogy minden perc, melyet a postás kézbesít egy-egy helyen nyer, a többi dol-gozó gyors kiszolgálását jelenti. Az új kézbesítési rend bevezeté-sével több panasz merült fel. A gyors intézkedés végett olvasóink forduljanak a Debrecen 2-es Posta-hivatal Hírlapcsoportjához (Nagy-állomás, Távbeszélő: 30-84).

A dolgozók igényeinek jobb ki-elégítése érdekében az új kézbesí-tési rend bevezetésének előkészí-tésénél fáradoztak az olvasók és dolgozók a Debrecen 2-es kez-besítő, a Hírlapcsoport dolgozói, Jablonkai Benedek hiva-talvezető, Vári Imre igazgató-sági kézbesítési előadó és Ugrai János Debrecen 2. kézbesítési osztályvezető.

A kézbesítők a napi vásárlókat is kielégítik, minden nap kapható náluk árus példány. Azok az olvasók, akik eddig a régi kézbesítők útján szerették be szükségletü-ket, forduljanak bizalommal az új postás kézbesítőkhöz.

Megtaláltak két Stradivari hegedűt

A DPA nyugatnémet hírgy-nökség jelenti, hogy Francia-országban két Stradivari hege-dűt fedeztek fel, amelyek a szakértők véleménye szerint eredetiek. Az egyik hegedű egy Lavaur-i paraszt tulajdo-nában volt, aki évekkal ezelőtt vásárolta azt egy magánze-mélytől és a falu ifjúságának táncmulásáig játszott rajta. A hegedű belsejében megtalál-

ták a híres „Antonius Stradi-variarius Faciebat anno 1721” fel-írást.

A második példányt Castres-ban, Dél-Franciaországban fe-dezték fel. A hegedű haszonta-lan holmik között feküdt. A család — amelyek tulajdoná-ban most a hegedű van — ge-nerációkkal ezelőtt jött Fran-ciaországba, valószínűleg ak-kor hozták magukkal.

Schmidt, A „JÓ EMBER”

VISSZAEMLEKEZÉS

Nagy öröm az, ha régi, jó bará-tok találkozhatnak. Hát még, amikor olyanok, akik felejthetetlen, sú-lyos viszonyok között váltak jó barátokká, olyan körülmények között, amikor a nap minden per-cében közvetlen veszély fenye-gette életüket.

Egy ilyen volt bajtársam-mal találkoztam, én is a minap. Ilyen találkozások alkalmával az első percek különös ovációja után sokszor alig talál szavakat az ember. Örömeiben azt sem tudja, mit mondjon. Csak úgy aramlanak a kérdések egymás felé: *Hogy vagy? ... Hogy élsz? ... Van-e családod? ... Es hogy van? ... Hol dolgozol? ... Mit csinálsz? ...* Szóval sok, sok kérdés kölcsön-sen, s válasz egymás után. S mi-után a kérdések kezdenek kime-rülni, jönnek a visszaemléke-zések...

— Emlékszel, amikor...? S ak-kor a barátom is feltette a kér-dést: *Emlékszel még Eisenerre?* — s mondta ehhez a városhoz fű-ződő szomorú, közös élményün-keket... Ujabb, s mindig újabb vá-rosmegvevőket idéztünk fel: *Pegau, Ensdorf, Steyer, Leoban, Maut-hausen*... Minden város nevéhez ezernyi fájdalom, gyötörődés, ke-serves napok súlyos emléke csa-pódk.

— Hát arra emlékszel még, ami-kor sáncot ástunk, Strem mel-lett.

— Emlékszem bizony, mert az ilyesmít nem tudja az ember el-felejteni.

Tíz éve történt. A február ak-kor is olyan volt, mint most. Volt néhány nap, amely tavaszt ígért, verőfény fűrésztötte a tájat, de voltak csikorgó téle emlékeztető csipős hidegek, hófúvásos, szű-rős, jeges szelek. Sokszor csont-jaink velőjéig hatottak.

Már „jónéhány hónapja „élvez-tük” a „Harmadik Birodalom ven-dégszeretét”.

Gondoskodtak arról a ná-cik, hogy jól megismerhessük a kies, festői, csodálatos fekvésű felső-ausztriai tájakat. Többhetes önszeggel, fagvoskodással, járvány-nyal tüzdelt menetelés után ér-kezünk meg egy kelet-ausztriai falucskába, Strem községbe. Vcl-tak itt már akkor többezren. Ma-gyarországról elhurcolt kommu-nisták, leventék, zsidók, voltak len-gyelek, csehék, franciák, olaszok és a sorsuk mindnek egyformán bizonytalan volt, minden pilla-natban leskelődött rájuk a halál.

Szomorú, sanyarú sors volt ez... A stremiek, ennek a kis határ-

széli, burgenlandi községnek la-kói épp oly dolgos parasztembe-rek, akár a mi falvaink népe. Ők éppen úgy gyűlölték a háborút, mint mi. Együttérzésüket irá-nyunkban százféle formában meg-mutatták. Ő, mily jól esett néha egy részvételtjes, rokonszenves tekintet, sokszor ez is biztatást adott nekünk. S ezek az osztrák emberek nem is sejtették, hogy falujuk határát a hilleristák a borzalmak földjévé tették. Strem-be azért terelték bennünket, hogy védelmi vonalat építsünk leron-gyolódott testi erőnkkel. Itt akarták „eltartóztatni a diadalmasan elő-retörő szovjet hadsereget.

S mikor ide megérkeztünk, nagy fogadtatásban részesültünk. Úgy látszik nagy jelentőséget tanu-sítottak ennek a fasiszták. A ho-dályból átalakított szállásunkon újszólóval még ki sem fújhattuk magunkat, máris hasány üvöltö-zés közepette kitereltek bennün-keket a ház elé. Az országútton Gűs-sing felől autókaráván érkezett. A gépkocsikból a „gau” és a „kreisz” hatalmasságai szálltak ki.

Miközben csatoltak az okta-lan pofonok, egy horogkeresztes karszalaggal márkázott egyen-ruhás ráparancsolt erre a SA le-gényre, hogy hagyja abba. S az-tán felállt egy tegezlakás tetejére s bemutatkozott. Bejelentette, hogy őt *Schmidtnek hívják, rang-jára nézve obergruppenführer*. De azt is hozzátette, hogy ő igen sze-rény természetű ember, nevezük csak őt úgy egyszerűen „*Herr Schmidtnek*”.

— Én leszek a maguk parancs-nokuk, én fogok magukról gon-doskodni, s akinek valami kíván-sága van, forduljon hozzám biza-lommal... Aki beteg jelentkez-tet nem nálam. En gondoskodom a be-tegekről, tehergépkocsival majd beszállítatom őket a güssingi kórházba.

Akadtak köztünk olyanok, akik nem hallottak még a német fasiszták aushwitzit, majdnem

— Itt ám dolgozni kell! Mert ha nem... éhen pusztulnak el. Ő, mennyit hallottuk ezt a hangot,

Na

A ha...

ten hór...

tag lep...

Papp J...

Micsari...

István...

dor. M...

Mária...

István...

László...

ból is...

vetkező...

Csenger...

fia. Ez...

nyitják...

szövetk...

esztásá...

tődés. I...

a Pető...

genkint...

ményt,

tagok is...

melősz...

arka is...

tos

Éz

for

a S

Az e...

termelő...

ul er...

gaz. Lá...

létszám...

nánál...

sége re...

ján. A...

való t...

kulakó...

lvamán...

ól kilé...

Harmine nap ROMÁNIÁBAN

IV.

Falumuzeum édestestvére a Folklor Intézet. Ellátogattunk ide is, mert a kettő csak együtt ad teljes képet. Itt a nép szellemi értékeit gyűjtik, rendezik szakavatott kezek. Mindössze néhány szobából, meg alagsorból áll az intézet, mégis rendkívül gazdag gyűjteményt őriz. Emeletnyi raktárakban a viaszhengere rögzített népdalokat és meséket gyűjtik, másik szobában fényképfelvételek ezrei sorakoznak katonás rendben. Felszerelésük kitűnő. Maguk készítenek magnetofonokat, fonográfokat, saját stúdiójuk van és az alagsor egyetlen hatalmas filmlaboratórium. Egy kisebb teremben zeneszerzők dolgoznak, mellette lévőben a legfrissebb táncfilmek próbavetítése folyik.

A stúdió éppen felvételt készített. Egy fiatal egyetemi hallgató énekel rögzíti, aki több, mint a eredeti népdallal jelentkezik. Gondos munka, a lelkesedés, a felvilágosítások szenvedélyessége mindennél szebben bizonyítja, hogy itt dolgozók szeretetét a nép iránt. Úgy beszélnek Bartók és Kodály műveiről mint sajátjukról, nem titkolták, hogy bőven merítettek ebből a gazdag forrásból. Fáj a szívük a columbiai egyetem elzárta ismeretlen Bartók keziratok után, mely ki tudná milyen kincseket rejtget magában?

Itt szívja életnedveit az új román zene. A születő művek anyagának jó része innen kerül ki. Megücszünk egy új román operettet és nem volt nehéz megállapítani, honnan merített. Igaz, a mű kidolgozása eléggé középszerű volt, de ha meggondoljuk, hogy az elmúlt évben is harmincnál több új darab született, amelyek jó része még bemutatásra vár, akkor egyetlen látott darab kiforratlanságát, utkereső botladozásait csak futó jelenségek foghatják fel, amelyeket jobb és egyre tökéletesebbek követnek. De a zene kárpótol a darab hibáit is. Ez a nagy muzikalitás jellegzetessége az egész román népnek. A „Vörös pipacs”, az „Aculina”, meg a többi darabok állandóan teltházak előtt peregnék és a hangversenytermek közönsége határtalan lelkesedéssel fogadja a művészek előadásait.

A népi tánc, dal és zene gyöngyszemeit tűzte musorára a szakszervezeti népi együttes is. Megismerkedünk Popescu elvtárral, az együttes vezetőjével, aki meghív bennünket a próbákra. Tiszteletünkre egész musorukat bemutatják, amellyel Párisba készülnek. Szinte káprázik a szemünk a szebbnél-szebb népviseletek láttán. A korus eredeti népdalokat ad elő, aztán a zenekar következik. Soha nem felejtjük el az egyik zenész jeltékát, aki Dinicu közismert pacirtáját furulyán szólaltatta meg csodálatosan kifinomult művészettel. A táncok líraisága, máskor vad szépsége, bódító forgataga után egy átfogó kompozíció fejezi be a musort. A nézőtérrel szemben hatalmas nyitott könyv látható.

Minden lapján az ország egy-egy festői képe, benne a mozdulatlan táncosokkal életképszerűen, mintha vászonra festett kép volna. Azután a zene dallamaira egymásután elevenednek meg a táncosok, és ahogyan fordul a nyitott könyv lapja, havasalföldi, bihari, moldvai, marosmenti és más táncok következnek. Szemünk láttára virít ki egyetlen színompás csoportban Románia népeinek táncművészete és lelki gazdagsága.

Búcsúzásnál véletlenül megemlíttem a Debreceni Népi Együttest. Popescu elvtárs szeme felragyog. Hallotta őket a VII-en énekelni és el volt ragadtatva. Úgy örül, mintha őket látná viszont. Hirtelen eltűnik és egy halom kottával tér vissza.

elkemre köti, hogy otthon adjam át, mert ahogyan mondja — nem tudja másként kifejezni szeretetét és nagyrabecsülését, mint azzal, hogy elküldi velem együttes legjobb számait...

Szokatlanul gyorsan peregnék a napok. Már tíz napja élünk Bukarestben és úgy tűnik, mintha tegnap érkezünk volna. Pedig meglátogattuk már a fontosabb kulturális intézményeket, könyvtárakat és múzeumokat, voltunk a városban, szí-

Román népi tánc csoport

házakban, hangversenyeken és nem maradt ki a látványos közül a fővárosi cirkusz sem. Egy-másra torlódnak az élmények. És mennyi mindent nem láttunk meg! Az idő sürget. Egy időre búcsúzunk a fővárostól, körútra indulunk a Regába, aztán Erdélybe. Az utolsó estén ismét koncert van musoron. Jól öitözött emberek zsúfolásig megtöltik a hangversenytermet, mint mindig. Aztán a hatalmas orgonán, Helmut Platner német orgonaművész ujjai alatt felcsendülnek Bach, Hendel, Gluck, Schumann, Liszt és Buxtehude muzsikái. És előadás végén megismétlődik az az eset, amelynek már többször szemtanúi voltunk. A közönség helyéről felugrálva, tengerként öleli körül a pódiumot, nem akar szünni az ováció, kéri, követelik a ráadást, zeneszerzők és művek neve röpköd az ajtókról a művész felé, aki ebben a forró légkörben szívét, tudását odakinnvalva játsszik tovább újabb félórákig a fénylő szemek, az élvezettől felgyúlt ajkak, az emberek önfeláldozása a román nép fejlett izléséről, a művészet iránti szeretetéről tanuskodnak. Pedig a hallgatók többsége nem szakértő. Bukarest egyszerű fiai, akik másnap reggel az eszteregpadok, vagy íróasztalok mellett folytatják a munkát. Most azonban csoportokba verődve izlelgetik a hangverseny élményét, kint a bejárat előtt várják a művészt, hogy megszoríthassák a kezét.

Közben nagy pelyhekben hull a hó. A „Cina”-ból vidám zene hangjai szűrődnek ki az éjszakai sötétbe a függönyre táncoló párok körvonalait vetíti a fény. A közeli mozikból tömött sorokban, kacarászva tódul a nép a havas utcára. Fények villóznak. Autók karavánjai robognak az úteszten. Pezseg, liktet az élet éjjel-nappal. És az ember szinte hallja a nagy város szívdobását...

Ismét útnak Topolovenibe vezet holnap, valahová a pitești tartomány északi csücskébe, ahová már a havasok lába leér... (Folytatjuk.)

Taar Ferenc

Személygépkocsi-járat Budapest-Debrecen között AVAGY A PAZARLÁS MAGASISKOLÁJA

A budapesti 17. számú Autóközlekedési Vállalat február 1-én személygépkocsi-járatot indított az ország több nagyobb városába, többek között Debrecenbe is.

A háromszemélyes Pobjeda kocsi február 1-én 11 órakor megérkezett Debrecenbe utas nélkül, s délután 5 órakor visszaindult Budapestre, szintén üresen!

Ha könyvelték — már pedig könyvelték — Budapestben és Debrecenben is az első nap eredményét, akkor bizony a „bevételei” oldalra nem írhattak semmit, viszont a „kiadási” oldal rubrikáját kitölthették. Olde ebből még nem lehet csónni a végső következtetéseket, hiszen a járat új, az utasni szám-

dékokoz nem tudhatnak róla. Igy gondolták a kezdeményezők — majd később jobban riegy... Másnap már akadt is két utas, akiket elintézésre váró ügyük sürgősen Debrecenbe szólított. Vissza azonban már nem mentek. A Pobjeda így ismét utas nélkül búcsúzott este Debrecenből, hogy 3-án a várost még jobban színterjen. Viszont ekkor — bár nem hozott utast — a Pobjeda megem jött egyedül, mert nyomában egy másik Pobjeda száguldott — hivatalból, — hogy elenörizze a gépkocsit. 4- és 5-én a személygépkocsi utasok nélkül húzta ki a Róza utcaból s indult Budapestre, hogy 7-én (talán szintén üresen) visszatérjen. A könyvelésben pedig a kiadási oldal felül, az

állam pénze fogy, egyszóval a takarékosagot, az önköltségszámítást a fenti vállalatnál nem igen ismerik.

Hogy miért nem veszik igénybe a személygépkocsi-járatot? Az ok egyszerű. Egy pesti út — csak oda — többbe kerül, mint repülőgépen oda-vissza! Bár érdeklődő az elmúlt negy nap alatt volt elég, de amikor meghallották, hogy 230 forintot kell lefizetniük, akkor már nem kívánták ezt a kényelmetlen utazást. Különbön nagyon sokan igénybe vennék, ha nem lenne ilyen költséges.

Terv szerint egy hónapig futnak — próbaként — a kocsik, Budapest és az ország nagyobb városai között. Igen sok pénzbe kerül ez az államnak. (n)

A NÉPLAP rádióműsora

Vasárnap

KOSSUTH-RÁDIO
4.30—8: Reggeli zene, 8: Hírek, 8.10: Egy falu — egy nőt, 9: Zenekarok köre, 10: Vasárnapi levél, 10.10: Csinn-bumm! 11: Agit. prop. műsor, 12.15: Jó ebédhez szól a nőt, 13: Jó munkáért — szép muzsikát, 13.30: Rádiólexikon, 14.15: Szimfonikus zene, 15.30: Előadás, 15.45: Szív küldi szívnek szívesen, 16.15: Kiháló, 17.15: Könnyű zene, 17.40: Kincses Kalendárium, 18.40: Táncczene, 19.30: Az épülő kommunizmus nagy országában, 20: Esti Híradó, 20.20: Horváth Dudás József és zenekara játszik, 20.55: Arcképcsarnok, 21.30: A vasárnap sportja, 22.10: Operett-est, 23: Hangképek Budapest hangversenyterméből. — 0.10: Magyar népi muzsika.

PETŐFI-RÁDIO

8: Színes magyar muzsika, 8.30: Református vallásos fétóra a stúdióból, 9: Hanglemezek, 9.30: Miska bácsi lemezsládjája, 10.10: Szív küldi szívnek szívesen, 11: Népek dalai és táncai, 11.46: Mesélő muzsika, 12.30: A világhódalom humora, 13: Művészelemek, 14: Operettresztetek, 15: Műteremben, 15.20: Arany János dalai, 16: Magyar és szovjet művészek operahangversenye, 17: A Rádió Gyermekszínházának musora, 17.40: Könnyű szimfonikus zene, — 18.35: Hanglemezek, 19.10: Szekeres csodái, 19.25: Hanglemezek.

Hétfő

KOSSUTH-RÁDIO
8.22: Műsorismertetés, 8.30: Zenekari hangverseny, 9.20: Orosz nyelvlecke, 9.40: A Gyermekrádió musora, 10.10: Arató Szilvia zongorázik, 10.30: Odavások musora, 11: Híres operakórusok, 11.30: Fényes Miklós házatája, 12.10: Szovjet szerzők operettjeiből, 13: Magyar népi muzsika, 14.25: Utóór-híradó, 14.40: Heti zenés kalendárium, 15.40: Magyar dalok, 16: Fényező, 16.25: A Középkor zenei musora, 16.40: Hanglemezek, 17.10: Levelesláda, — 17.30: Egy falu — egy nőt, 18: Akikről keveset beszéltünk, 18.40: Ifjúsági musor, 19: Ajándékmuor, 20: Esti Híradó, 20.20: Bálint elindul, 21.18: Hanglemezek, 22.10: Tíz perc külpolitika, 22.20: Hazánk zenei életéből, 23.30: Népzene.

PETŐFI-RÁDIO

6.50: Fűvölindulók, 14: Hanglemezek, 14.50: Szimfonikus zene, 15: Könnyű zenekari hangverseny, — 15.40: Emelések, 15.55: Szív küldi szívnek szívesen, 16.20: Népzene, 17: Vidéki kórusok énekelnek, 17.25: Filmzene, 18: Hanglemezek, 18.35: A Budapesti Fűvölindulók musora, 19: Az épülő kommunizmus nagy országában, 19.30: Cseh kórusok verséből, 19.50: Operettresztetek, 20.40: Táncczene, 21.10: Szendlay László és zenekara játszik, Hossó Irma és Kapossy Andor énekel, 22: Balettzene.

Kedd

KOSSUTH-RÁDIO
8.22: Műsorismertetés, 8.30: Tolti Horváth Gyula és zenekara játszik, 9: Indulók, 9.15: Utóór-híradó, 9.40: A Gyermekrádió musora, 10.10: Kedvét melódiák, 11: Nők negyedórája, 11.15: Szimfonikus zene, — 11.30: A Pénzügyvázenekar musorából, 11.40: A pártisi forradalom, 12.15: Magyar népi együttes musorából, 13: Zongoraművek, 19.30: Operettresztetek, 14.25: Hangverseny gyermekeknek, 15: Operettresztetek, 16: Tarascon Tartarin, 16.40: A fővárosi tanács férfikara éneke, 17.10: Levelesláda, 17.30: A Tátrától a Balti-tengerig, 18: A Szabadsághegy, 18.20: Szív küldi szívnek szívesen, 19: Nazim Hikmet-műsor, — 19.30: Táncczene, 20: Esti Híradó, 20.20: Bartók-művek, 20.50: A magyar irodalom története, 21.30: Az ellenállás balladája, 22.20: Daloló tájak, 23: Előadás.

PETŐFI-RÁDIO

6.50: Utóór-dalok, 1.30: Műsorzés, 14: Népek zenéje, 15: A Magyar Rádió kisgyűjtése játszik, — 15.30 Móra Ferenc elbeszélése, 16: Magyar nóták és csárdások, 17: Hanglemezek, 17.30: Beszélő atlasz, 17.45: Az épülő kommunizmus nagy országában, 18.15: A nürnbergi mesterdalnokok, Dalmi három felvonásban, Szövegét és zenéjét Wagner Richard írta.

Szerda

KOSSUTH-RÁDIO
8.22: Műsorismertetés, 8.30: Népszerű operettresztetek, 9.20: A Gyermekrádió musora, 9.40: Daltanulás, 10.10: Halhatatlan hangok, 10.30: Odavások musora, 11: A váci járási kultúrthoz énekara énekel, 11.30: Nem azon az úton, 12.15: Táncczene, 13: Veszélyben a haza, 13.20: A Magyar Rádió kamarazenekara játszik, 14.25: Utóór-híradó, 15.05: Neogrady Magda zongorázik, 15.20: Timur és csapata, 16: Zenekari hangverseny, 16.40: Levelesláda, 17.10: Nemzetközi kérdések, 17.25: Jolanta Marulescu énekel, 18: A virágzó mezőgazdaság útján, 18.30: Szív küldi szívnek szívesen, 19: Közös dolgainkról... 19.15: Jó munkáért — szép muzsikát, 20: Esti Híradó, 20.20: Előadás, 21.00: Táncczene, 22.10: Tíz perc külpolitika, 22.20:

A Magyar Rádió szimfonikus zenekarának hangversenye, 23.30: Könyű zene, 0.10: Népzene.

PETŐFI-RÁDIO

6.50: Csárdások, 11.30: Műsorzés, 14: Művészelemek, 14.40: Adám zene, 15.20: Mai operettresztetek, 16.15: Téli tölgy, 16.40: Racz Zsigmond és zenekara játszik, 17.40: Hanglemezek, 18.30: A Rádió Kamarazenei zenekara játszik, 18.40: Magyar operettjeiből, 19.30: Az épülő kommunizmus nagy országában, 20: Kórusok, 20.20: Sporthíradó, 20.40: Operettresztetek, 21.20: Orvosi tanácsok, 21.30: Színes magyar musora, 22.30: Könnyű zene.

Csütörtök

KOSSUTH-RÁDIO
8.22: Műsorismertetés, 8.30: Zenekari hangverseny, 9.20: A Golyókalifa, 9.40: Zenítő doboz, 10.10: Német, francia és olasz dalok, 10.30: Szimfonikus táncok, 11.30: Tamási Aron új novellája, 12.15: Operettresztetek, 13: Munkácsi Mihály, farsangszünetünk nagy alakja, 13.20: A Rádió operettjeiből, 14.25: A Rádió Gyermekműveltség musora, 15.15: Népek zenéje, 15.30: Az épülő kommunizmus nagy országában, 16: Táncc — farsangszünetünk nagy alakja, 16.15: Műzám, 16.40: Hírek, 16.40: Szív küldi szívnek szívesen, 17.10: Levelesláda, 17.30: Egy falu — egy nőt, 18: Pihenő-komp. kikötöttek, 18.20: Huszka János operettjeiből, 19: Ifjú Figyelő, 19.30: Táncczene, 20: Esti Híradó, — 20.20: Osváth Júlia operettjeiből énekel, 20.50: Esthajnalcsillag, 21: Szülőknék — nevelésről, 21.20: Hanglemezek, 22.20: Színes magyar népi muzsika, 22.40: Keserű cukornád, 23: Téli hangverseny.

PETŐFI-RÁDIO

6.40: Népdalfeldolgozások, 11.30: Műsorzés, 14: Zenekari muzsika, 14.40: A salgótarjáni népi zenekari játszik, 15: Versek, 15.20: Hanglemezek, 15.30: Deák Agnes beledűl, 15.46: Brahms-művek, 16: Szív küldi szívnek szívesen, 16.20: A Gyermekrádió musora, 17.25: Népi zene, népi kórus, 17.50: Előadás, 18: Kamarazene, 18.55: Hegyi éjszakák, 19: Egy pohár víz, 21: Hanglemezek, 21.30: Sporthíradó, 21.50: Adám kórusok, 22.20: Esti hangverseny.

Péntek

KOSSUTH-RÁDIO
8.22: Műsorismertetés, 8.30: Bara Sándor és zenekara játszik, 9: Indulók és tomedgók, 9.20: Mit vásszunk? 10.10: Pápai Tamás zongorázik, 10.30: Mit üssz az odavából, 10.50: Az Okos Mackó, 11: Nők negyedórája, 11.15: Filmzene, 11.20: Hanglemezek, 12.15: Közé Gyula és zenekara játszik, 13: Táncczene, 14.25: Utóór-híradó, 14.50: Farsangnóta, 15.10: Verssel, dallal, 15.30: Operettresztetek, 16: Orosz nyelvlecke, 16.20: Fiatalek sporthíradója, — 16.40: Hartal Ferenc fuvolázik, — 17.10: Ember és világ, 17.30: Szív küldi szívnek szívesen, 18: A száz éves alumínium, 18.30: A Fővárosi Népi Zenekar játszik, 19: Külpolitikai kérdésekre válaszolunk, 19.15: Jó munkáért — szép muzsikát! 20: Esti Híradó, 20.20: Szimfonikus zene, 21.17: Liszt-művek, 21.20: Sporthíradó, 22.10: Tíz perc külpolitika, 22.20: Táncczene, 22.30: Virágénekek a XVII. századból, 23: Könnyű zenekari hangverseny, 23.37: Lassan tesszál az éj.

PETŐFI-RÁDIO

6.50: Hanglemezek, 14: Operettresztetek, 14.50: Népek dalai és táncai, 15.30: Haydn műveiből, 16: A Magyar Rádió népi zenekara játszik, 16.40: Délutáni hangverseny, 17.30: Anna néni, 18: Halmi Lujza énekel, 18.30: Az épülő kommunizmus nagy országában, 19: Kórusművek, 19.25: Előadás, 19.40: Kurucdalok.

Szombat

KOSSUTH-RÁDIO
8.22: Műsorismertetés, 8.30: Fűvölindulók, 8.50: Operettresztetek, — 9.20: A Gyermekrádió musora, 9.40: Gyermekzene, 10.10: Zenekari hangverseny, 11: Soproni Mária zongorázik, 11.30: A hosszú élet titka, 11.40: Gyermekakórusok, — 12.15: Könnyű melódiák, 13: Előadás, — 13.20: Népi zene, 14.25: Don Juan alakja a zeneirodalomban, 15.20: Magyar mondavilág, 15.40: Szív küldi szívnek szívesen, 16.10: Szövegkezelő Híradó, 17.10: Cigánydalok, 17.40: Levelesláda, 18: Táncczene, 18.30: Az épülő kommunizmus nagy országában, 19: Mesélő muzsika, 19.28: Szombati muzsika, 20: Esti Híradó, 20.20: Tarka-barka, 22: Sport, 22.20: Táncc éjfélig.

PETŐFI-RÁDIO

6.50: Filmzene, 11.30: Műsorzés, 14: Hanglemezek, 14.50: Előadás, 15.20: Az opera mindenkié, 16.20: Mao Ce-tung válogatott műveiből, 17.05: Ifjúsági musor, 17.30: Bach-műveiből, 18: Mese felintételek, — 18.30: Szív küldi szívnek szívesen, 19: Külpolitikai kalauz, 19.10: Az Allami Népi Együttes műsorából, — 20.20: Sporthíradó, 20.40: Nádor Mihály műveiből, 21.20: Póthy János zenekara játszik, 21.55: A Cscheszovák Rádió musorából, 23: Műsorzés.

Ropogzik az A szíve bizserge naitok a radt pe paraszat csengmel honloko gond ro sag cs sarkába tagjai p sabban, yesebbe

A mosolyg ivodik nek vé saságába fejezés ben m beje. hangjai kelkes t nek.

Magyar nekar v mosolyg az elism rajja az került a mesen Azt m hogy a gabb. nak örö zenevel. Pályaf te az még 19 éves m már a éve örve zetével kedvelő gyári G

KI VO

E so irt mege lát idezte áttörője soja — a hanem L rekvesek

Tekin lapunk h

„Múlt száz Lyka tika” cím épült pes tetlenül

„Fesz azt az új szóhoz új tas koráb seket a hangulata volt szük Késégtel is bizony hogy Fes mos F e teljesített Lechner sajátos e det amit lete, az I szint jele szines, ér vek nem igazi élő tésének k zondolhat

ls a

Megye ratterjes 2-án a ságban Gyula t ladjon t Az előa követte. Gyula aki kér adást r

Ma emelt fővel megyek az utcán...

BESZÉLGETÉS MAGYARI GYULÁVAL

Ropogós csárdást játszik az öttagú zenekar. A szívet melegítő, talpalósergető ritmus pillanatok alatt lefújja a fáradt pernyét a jókedvű parasztról és máris parasztra a poharak. A komolok kisimulnak a homlokán redői, és vidámság csillog a szemek sarkában. A zenekar tagjai pedig egyre gyorsabban, egyre szenvedélyesebben húzzák.

A PRIMÁS örökké mosolygó arca elkömpödi a csárdás végének vérszédítő gyorságában, a méltó bejáratban nagy igyekezetesen mosolyogni sincs rá. A zene utolsó hangjait már a közönség lájkos tapsába vegyülnék.

Magyar Gyula, a zenekar vezetője szerény mosollyal köszöni meg az elismerést, s látszik rajta az öröm, hogy sikerült a vendégeket kellemesen szórakoztatni. Azt mondja magáról, hogy akkor legboldogabb, amikor mások örömet szerezhet a zenével.

Pályafutását itt kezdte az Arany Bikában még 1925-ben, s négy-öt éves megszakítással ma már a huszonhatodik éve örvendeztet művészetével a népi zene kedvelőit. És hogy Magyar Gyula egyik leg-

régibb alkalmazottja az Arany Bikának, annak nem az az oka, hogy az elmúlt harminc év alatt nem volt lehetősége tölteni Debrecen határain, hanem az, hogy szülővárosa iránti nagy szeretete mindig ellenállt az oly gyakori budapesti csalogatásoknak.

HARMINC ÉV bizony hosszú idő. Hej, de sokszor eljátszotta ezalatt azt a dalt, hogy „Cserebogár, sárga cserebogár...”, vagy azt, hogy „Feketeszáru cseresznye, rabod lettem szép menyecske...”. De sok vidám ember kedvét látta a nótája nyomán elborulni, és ki tudná megmondani, mennyi szomorúságra borított jövőt fátyalt szívvidító muzsikájával. Művészetének titka elsősorban abban van, hogy egyéniséggel. Játékának egyéni ízevel minden esetben sikerül belopnia az emberi szívbe a népzene szépségét.

Szóba került a múlt, a régi világ, a gyermekkor. Apját, id. Magyar Gyulát, aki annakidején szintén itt játszott a Bikában, még öt éves korában elvesztette. Ebből az időből csak keserű emlékek maradtak. Dél-előttöntésként iskolába járt, a délutánt a városi zenedében töltötte, este pedig járta a ven-

déglőket, muzsikált a vendégeknek, s a hét-éves kislány összegyűjtötte a filléreket, hogy enyhítsen az árva maradt család nélkülözésén. Így telt el a gyermekkor, tanulással, nélkülözéssel, munkával mindaddig, míg 16 éves koraiban be nem került az Arany Bika zenekarába.

Igyekszünk a szót úgy forgatni, hogy mondjon még valamit magáról, de ő már a zenekar tagjairól beszél. „Ha zenének sikere van, azt nekik köszönheti, mert kiváló zenészek mind a négyen” — mondja szerényen. **Magyar József**, az öccse négy akadémikát végzett, **Budai Aladár**, a cimbalmos nemrég szerelte meg a zene tanári diplomát. **Budai Károly**, a bögös most került hozzájuk a MÁV Filharmonikus Zenekarból, **Jeremiás Béla**, a brácsás szintén kiváló zenész.

A POLITIKÁRA, a jelenlegi helyzetre tereledik aztán a beszélgetés.

— En nem részleteiben, hanem összességében nézem mai helyzetünket — mondja elgondolkodva. — Nem azt kell csak látni, hogy akad hiba bizony még ma is, hanem feltétlenül szem előtt kell tartani

a mérlegelésnél, hogy mit kaptunk az új rendszertől. Tíz évvel ezelőtt eljött az a világ, amire régen vártunk. Ma embernek érzem magam, a társadalom megbecsült tagjának. A múltban keserű volt a betevő falat íze, mert minden morzsája az emberi önzet sárbatiprásának fájó emlékeit idézte. Ma becsületesen keresem a kegyelem, emelt fővel megyek végig az utcán, mert nem élek könyöradományból.

Várakozó, barátságos pillantások követik innen is, onnan is, amikor ismét fellép az emelvényre és kezébe veszi a hegedűt. Néhány szó a zenekar tagjaihoz, s már száll is az ismert dallam. Az első egy-két akkord még viaskodik a vendégek szívével, a harmadiknál azonban már csendet parancsol a halhatatlan szépségű melódia: Ugyan mire gondolhatnak ilyenkor az emberek?

TALÁN a múlt kódébe vesző valamelyik kedves régi emlékre, talán a mellettük ülő szíveválasztottjuk boldogságára, vagy talán csak egyszerűen arra, hogy szép a világ és érdemes becsületesen élni.

Varga Benedek

MEGEMLEKÉZÉS

SZINYEI MERSE PÁL RÓL

Harmencöt évvel ezelőtt, 1920 február 2-án halt meg a modern magyar festészet egyik úttörője **Szinyei Merse Pál**. Haladószerűen Száros megyei közép-nemesi családból származott, családi körülményei lehetővé tették, hogy Münchenben véghezvessze művészi tanulmányait, ahol **Pilóty** iskolájában bonitkozott ki realista művészi egyénisége. 1869-ben festett „Ruhaszárítók” és „Hirta” című vázlatai szinte forradalmi jelentőségűek a magyar művészi látásmód újjáalakulásában. Nemcsak témaválasztásuk közvetlen természetessége, de friss, bátor, nagyvonalú ecsetkezelésük is a kora vezető francia művészeinek, az új, közvetlen festői természetismeretért harcoló impresszionistáknak méltó és egyenrangú kortársává avatják Szinyeit. Ezek a művek már teljesen szakítanak az akadémikus festészet hideg formarendjével és a szabad természetjártékos frissességét varázsolják a vászonra.

De Szinyei új művészi hitvallásának első páratlanul álló emléke az 1873-ban készült „Majális”. A szabad természetben pihenő kirándulók csoportja eszméi tartalmában ugyan nem merészen újszerű, de a művészi felfogás, a festői látásmód teljesen új utakat nyit meg a magyar művészet számára. A ragyogó világoskék ég alatt a sokármalatú zöld pázsiton fekvő szingardag alakok annyira elevenek, valóságosak, — az egész mű oly üde, könnyed tavaszi levegőt áraszt, hogy szempillantás alatt megváltoztatja a művészetünk korábbi képét. Sajnos sem a külföld, sem a magyar társadalom vezető rétegei nem méltányolták kellő-

képp ezt a zseniális alkotást. A magyar polgárság izlése még nem volt annyira fejlett, hogy azonnal felismerte volna ennek a műnek haladó jellegét, társadalmunk mélyebb rétegei előtt pedig el volt zárva e mű megismerésének lehetősége.

A sikertelenség kedvét szegi a kiváló alkotónak, kis jernyei birtokára vonul vissza, ott gazdálkodik s csak hébe-hóba festet. Igaz, hogy a következő évben készült műve, a „Liláruhás nő” (felesége arcképe) is könnyed, finom árnyalataival, de emellett komoly tartalmi felfogásával — világszerte mutatja Szinyei fokozatos fejlődését. Szomorú tény, hogy az 1892-ben festett „Pacsirta” című képe, amely a „Majális” után a legközvetlenebb és legfrissebb alkotása — szintén közönybe fullad. Csak a nagybányai festői fellepte után a Miléneum évében, 1896-ban kezdik tehetségét méltányolni. Döntő sikert azonban csak hatvanéves korában, 1905-ben arat, midőn a Nemzeti Szalonban rendezett kiállításán a Képzőművészeti Főiskola igazgatójává nevezték ki.

Elete utolsó szakaszában készített képei még a korábbiaknál is közvetlenebb természet-élményről tanuskodnak, hisz közvetlenül természet után dolgozik, bár képzelőereje kissé hanyatlak.

Szinyei a magyar realista festészet egyik legnagyobb alakja. Rengeteg közönséget küzdve harcol az új, a természet igazi, őszinte tükrét mutató magyar művészetért. Bátorsága, optimista természetismerete, a kor adottságiból következő formalista hiányok ellenére is fűzőtmutató érték.

KADAR ZOLTAN.

KI VOLT A „MAGYAR STÍLUS” ÚTTÖRŐJE ÚJKORI ÉPÍTÉSZETÜNKBEN?

E sorok írója a Néplap január 16-i számában Alpár Ignácról írt megemlékezésében — a nagy magyar építész egyik nyilatkozatát idézte, amelyből az csendül ki, hogy ő volt a „magyar stílus” úttörője építészetünkben. Ifj. Bérés Sándor — lapunk régi olvasója — egy levélben megjegyzi, hogy ismerete szerint nem Alpár, hanem Lechner Jenő volt az újkori magyarjellegű építészeti törekvések kezdeményezője.

Tekintve a kérdés ill. a levél közérdekű voltára, szeretnénk lapunk hasábjain válaszolni rá.

A magyar nemzeti építészeti megtekemlétsének problémája a múlt század második felében merült fel határozott formában. Lyka Károly Kossuth-díjas műtörténész a „Nemzeti romantika” című művében az 1861-ben Feszl Frigyes terveit szerinti épült pesti Vigadóval kapcsolatos hangsúlyozza, hogy ő „törhetetlenül ragaszkodott ahhoz az eszméjéhez, hogy meg kell teremteni a magyar építészeti”.

„Feszl ezzel a törekvésével építészeti formába kívánta önteni azt az általános vágyat, amely akkor sok embert melegezett: szívesen jutni a magyar jellem jónak most, az osztrák elnyomtas korában.” Szóval az első, még kétségtelenül tapogatózó lépéseket a múlt században Feszl indította el. De a miléneumi idők hangulatára, s főként e kor kapitalizmusának gazdasági erejére volt szükség, hogy ez a szerény magocská virágba bontakozzék. Kétségtelen, hogy Alpár Ignác — mint a cikkben idézett mondata is bizonyítja ebbe az irányba is dolgozott, de az sem kétséges, hogy Feszl munkáját — mint erre már régebben rámutatott Vámos Ferenc építész-történész — valóban Lechner Jenő teljesítette ki. Bérés Sándornak tehát igaza van annyiban, hogy Lechner teremti meg — figyelemreméltó kezdeményezések után — a magyar stílusnak” nevez. A Póditani Intézet építészeti, az Iparművészeti Múzeum, a Postatakarékpénztár valóban új színt jelentenek építészetünkben s a keleti elemeknek határozott színes, érdekes alkalmazását, ha szerkezeti szempontból ezek a művek nem is tökéletesek. A szándék jó volt, haladó jellegű, bár igazi elő hagyomány híján kisírt erőszakolt. De Lechner születeinek közelgő kilencvenedik évfordulóján csak őszinte hálával gondolhatunk úttörő munkájára. (K. Z.)

Ismeretterjesztő előadást tartottak a Kismacsi Állami Gazdaságban

Megszerte folynak az ismeretterjesztő előadások. Február 2-án a Kismacsi Állami Gazdaságban volt előadás, ahol Kőrösi Gyula ügyész „A társadalmi tulajdon megbecsüléséről” beszélt. Az előadást számos hozzászólás követte. Többek között Fűzi Gyula gépesítési brigádvezető, aki kérte, hogy több ilyen előadást rendezzen a szakszerve-

zet, mert ez igen tanulságos. Igéretet tett arra, hogy a legközelebbi előadásban a brigád többi tagja is részt vesz. Hozzászólásában Fűzi Gyula elviáris megmagyarázta, mit jelent az állami gazdaságokban a társadalmi tulajdon megbecsülése.

Marjai Márton
MEDOSZ megyei bizottság

Helyezzék át Csokonai hamvait a Köztemetőbe

Az elmúlt napokban ezajlott Csokonai ünnepségek során jutott eszembe: nem volna-e helyes Csokonai Vitéz Mihály hamvait a Hatvan utcai elhagyott temető elhanyagolt sírjából ünnepélyes ke-

reték közt átvinni a köztemetőbe.
Dr. Orosz Jenő
Debrecen, Ságvári E. u. 4.

Hatalmas érdeklődés Párizsban a Magyar Állami Népi Együttes előadásai iránt

Egyre jobban fokozódik a Magyar Állami Népi Együttes hatalmas sikere. A sajtó egyöntetű dicséretének máris megvan a hatása. Hatalmas sorok állnak a VEmpire színház előtt és a hét végére minden jegy elkelt. Az együttest valósággal elhalmozzák a különböző szerrödtesési ajánlatokkal. Így például Párizs legnagyobb színháza, a Chatelet-színház február 19-re egy Bartók-Kodály estre akarja le-

kötni az Állami Népi Együttest. Ezenkívül az együttes nagyszámú hangfelvételi ajánlatot is kapott, ugyanígy a televíziótól is. A rádióban máris több alkalommal szerepelt. Az együttes tagjai délelőttönként megtekintik a várost, műzeumokat látogatnak, árkázaiba mehetnek. Az itteni magyar szervek mindent elkövetnek, hogy kellemessé tegyék az együttes tagjai számára parizsi tartózkodásukat.

NAGYSIKERŰ CHOPIN HANGVERSENY

A Magyar Zeneművészek Szövetsége vidéki csoportvezetőinek kétnapos debreceni vándorülését zárta be a Központi Kultúrótthonban megtartott Chopin-est. Ezen a hangversenyen a MÁV Filharmonikusok kíséretével Fejér György vezényelte alatt a varsói nemzetközi Chopin versenyre induló két fiatal pianistánk, **Vásáry Tamás** és **Frankl Péter** mutatkozott be, megszólaltatva a nagy lengyel muzsikusként népszerű versenyművét és kisebb műveit.

Rég nem láttunk ilyen szűfolt termet és feszült érdeklődést. Kemény intés ez a tény azok felé, akik nem hisznek a komoly művészet tömegeket megmozgató erejében, mert egyszerűen — nekik nem igénylik a művészet. Másrészt tanulság, hogy a közönség szervezéséhez nemcsak kiragasztott plakát, de lelkes toborzó munka is kell. Ezt a forró sikert hangversenyt ugyanis a Városi Tanács és a Zeneművészek Szövetségének helyi csoportja rendezte, a zsúfolt termet pedig a szakiskola hallgatóinak odaadó szervezői munkája biztosította.

A nagy nemzetközi versen-

szünk kiváló teljesítményével kapcsolatban a varsói nagy versenés irányában jóslgatni igen nehéz, és részben felelőtlen vállalkozás lenne. Itt csak ennek a koncertnek a benyomásait tudjuk rögzíteni. A varsói izgalmas napok feszültsége mindkét muzsikusként eddig rejtett szellemi tartalékait is feltárhajta, de sok függ az akkori diszpozíciójuktól is, amely sokrétű és érzékeny lelki és fizikai feltételek szövevénye.

Egy bizonyos, mindkét művész mesterségbeli felkészültsége, tudása, igen magas fokú tehetsége, elhivatottsága kétségtelen. Más részéről mind a kettő egymástól nagyon sokban eltérő előadói egyéniség, mind a kettő Chopin művészetének különböző jellemvonásait helyezte előtérbe. Más és más oldalról közelítik meg ezt a varázsos költészetet. Ez viszont sajátos izgalmat és feszültséget teremtett a közönségben. Két ilyen komoly művész versenye az igazság megközelítéséért: valóban nem mindennapi közönségélmény.

Vásáry Tamás — aki a műsor első felében játszott — robusztus, erőteljes, nagy fantáziájú előadó. Hatalmas ritmikai és tónusbeli feszültséget tud

teremtteni. De még gyakran szertelen, vad, szinte erőszakos. Zenélése nagy váltokat mutat. Tónusa fénylő, sokszínű, játékos nyugtalan, önmegszó, szenvedélyes és a forradalmi Chopint hozza közel hozzánk, annak nemzeti jellemvonásait. A megszólaltatott f-moll koncert is a két versenymű között a drámaibb, itt különösen a II. tétel megfogalmazásában voltak Vásárynak igen mély pillanatai. Az Asz-dur kolonéz technikai kidolgozottsága, azonban még kívánni valót hagy maga után.

Frankl Péter kritikussabb egyéniség, technikája kiegyenlített, a kifejezés eszközeivel jobban gazdálkodik. A gyengéden emelődő halk sóhaj, lélekben a sápadt és szenvedő Chopinhez áll közelebb. Igaz, hogy az e-moll koncert is a fájdalomnak ezt a költészetét sugározza. Frankl a fejlettebb pianista, Vásáry pedig az érdekesebb egyéniség.

Külön ki kell emelnünk a kísérő MÁV Filharmonikusok igen szép muzsikáját, Fejér Györgynek az előadókkal „egy szív-egy lélek” vezénylete alatt. Ez a nagyszámú, pompás kíséret magasságát adott a két előadónak. (T. D.)

